N°. 46. Donderdag 16 November 1911. IIde Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Inhoud van dit nummer.

„Door Duisternis tot Licht".

Deze titel zal sinds de laatste maanden bij velen, zoowel hier als in Indië bekend zijn als die van een mooi boek, dat Mr. J. H. Abendanon bij de firma Van Dorp & Co. deed uitgeven, bevattende brieven van wijlen Raden Adjeng Kartini aan hare Europeesche vrienden gericht, vol gevoelige gedachten over en voor het Javaansche volk.

Reeds dadelijk na de verschijning werd in Het Weekblad met warmte de aandacht gevestigd op dit werk, en gaarne komen wij er nu hier nog eens op terug, ook om met genoegen te vermelden, dat het allerwege door de pers hier en in Indië in waardeerende woorden is aanbevolen.

Zoo ontvingen wij in hartelijken dank van den schrijver, Mr. C. Th. van Deventer, een overdruk van zijn artikel in De Gids van Sept. j.l., getiteld „Kartini", waarin hij als slot o. m. zegt:

„De bedoeling, die mr. Abendanon met deze belangrijke uitgave had, was niet om enkel een platonische bewondering voor het nobel streven van het jonge meisje te kweeken, maar ook om die bewondering zich te doen uiten in een daad: de oprichting van een kost- en dagschool voor dochters van Inlandsche Hoofden, zooals Kartini zich die gedacht had. De baten der uitgave worden bestemd voor die *Raden Adjeng Kartini-school*, „waarvan" men met vreugde vernemen zal, reeds „de eerste financieele steen gelegd is".

De verwezenlijking mogelijk maken van Kartini's zoo goed gedachten en zoo diep doorvoelden lievelingswensch is inderdaad wel het minste, dat Nederland doen kan om den tol van zijn erkentelijkheid jegens deze Javaansche te betalen. Want nog nooit werd op zoo treffende en zoo boven alle mogelijkheid van verdenking verheven wijze de groote beteekenis der Nederlandsche cultuur voor Insulinde in 't licht gesteld als door Kartini geschiedde in menigen brief en in haar nota over de volksontwikkeling. Nederlanders, die twijfelen mochten of onze beschaving en onze taal nog een roeping te vervullen hebben, kunnen door haar van dien twijfel worden genezen. Tevens overwon zij door haar voorbeeld op schitterende wijze elken twijfel, die nog mocht bestaan omtrent de vatbaarheid van den Inlandschen geest en het Inlandsche gemoed voor een rijke ontwikkeling. De Engelschen zeggen, dat drie generaties vereischt worden om een gentleman te maken, hier ziet men reeds in het tweede geslacht het heerlijke product eener kruising van Javaansche en Nederlandsche cultuur! En men hale niet ongeloovig de schouders op met een: „uitzonderingsgevallen bewijzen niets". Superieure geesten als Kartini zijn altijd uitzonderingen. Maar dat zulk een uitzondering aan het licht kwam, nadat op zoo beperkte schaal en gedurende zoo korten tijd „beschavingsproeven" werden genomen, mag dan toch wel als een bewijs gelden van de zeldzame begaafdheid van het ras en van zijn vatbaarheid voor de associatie zijner cultuur aan de onze.

. . . .

Het is boven allen twijfel gesteld, dat de opleiding van Inlandsche meisjes tot beschaafde, degelijke, verstandige menschen een van de kostbaarste geschenken is, die wij aan Insulinde zouden kunnen aanbieden!

Moge dan de meisjesschool, die Mr. Abendanon reeds met Kartini's geëerden naam heeft gedoopt, spoedig verrijzen.

. . . .

Een factor, ter verzekering dat het onderwijs aan die school voor inlandsche meisjes aan zijn bestemming zal beantwoorden, is alvast aanwezig: het bestaan van een leer- en leesboek, dat voor de leerlingen der hoogste klassen een bron van bezieling en opvoedende kracht kan zijn. Het is het boek van Kartini-zelve. Er staat daarin niets, dat een meisje tusschen de 16 en 18 jaar niet zou mogen lezen en er staat daarentegen van alles in, dat zulk een meisje kan stichten en verheffen, dat haar geest verrijken, haar gemoed veredelen, haar wilskracht versterken, haar karakter vormen zal. De omstandigheid, dat dit boek geschreven werd door een landgenoote, zal eensdeels sympathie en bewondering wekken, anderdeels zelfvertrouwen schenken. Zelfs de foutjes, die er in voorkomen, geven het paedagogische waarde: men zij vooral op zijn hoede voor die moeilijkheden der Nederlandsche taal, die zelfs Kartini niet altijd de baas was!

Overigens zal voor de toekomstige *Raden Adjeng Kartini-school* wel geen betere wensch kunnen worden geuit, dan dat zij tal van leerlingen kweeke, die, bezield met Kartini's geest, als dochters, zusters, echtgenooten en moeders, zullen mede-arbeiden aan het groote doel: de verheffing der inlandsche samenleving."

***

Mevrouw H. M. Bakhuizen v. d. Brink, geb. Raedt van Oldenbarnevelt, schrijft in de jongste November-aflevering van Nieuw Vrouwenleven o. a.:

„Zóó mooi is dit boek, zóó bijzonder deze eenvoudige vrouw met „'t gouden hart", dat geen Europeesche van opvoeding, van geboorte, bij het beluisteren dier gedachten, bij eene naarstige lezing der brieven, zich zal gevoelen als in tegenwoordigheid eener mindere zuster, integendeel!

En door het geheele boek heen, wat ons steeds blijft bekoren, dat zijn die uiterst fijne vormen, den Inlandschen aristocraten eigen, dat hoofdsche, die deferentie jegens haren vader vooral, die haar deden slingeren tusschen doen en laten, en hare idealen beteugelen, zoodra zij bemerkte, dat de verwezenlijking harer wenschen, haren familieleden, vooral haren vader, te veel pijn zou doen.

Wijlen de Regent van Japara, Raden Mas Adipati Ario Sosrodiningrat, was 'n verlicht man, den Europeanen, de Westersche begrippen in het algemeen ten zeerste toegedaan, maar toch, in veel ook nog de Javaan van ouden stempel, die zijn kind, dat hem lief was, niet alles durfde toestaan, haar niet alle tradities van zeden en gewoonten wilde doen afleggen.

Beiden lijden zij, de vader en de dochter, en mooi is bv. op blz. 192—232 en 332, hoe de vader, de Javaansche aristocraat, dien ik mij denk, breed neergezeten in die groote, ruime kaboepaten, waarin steeds een gedempt licht, en zijne hoogbegaafde dochter voor hem op den grond gezeten, in die zoo soepele en deemoedige houding, hem aanziende met hare groote, zielvolle oogen, verrukt over het toegestane, maar één en al aandoening, niet bij machte iets te doen of te zeggen; slechts spreken beiden de taal hunner zielvolle oogen.

Zij, die Indië kennen en het liefhebben, — zich herinneren die mooie ruimten, die kaboepatens met hun voornamen eenvoud, zullen zich die scènes uit het boek, als bijzonder belicht, voor oogen kunnen stellen.

Vergun mij een der fraaiste bladzijden af te schrijven: bl. 292.

> Ik heb mijn vader innig lief, dat weet u, maar vaders liefde voor ons is nòg grooter. Ik was zoo spoedig ongeduldig, kregelig, in één woord: „humeurig"; hoe geduldig verdroeg mijn best vadertje al mijne nukken! Nooit hoorde ik een hard of bitter woord, altijd is vader even lief en zacht! Zoo uit alles voel ik zijn oneindige liefde! Toen eenigen tijd geleden ik aandrong op het spoedig beëindigen van onze zaak, zag ik zijn treurig kijkende oogen vragen wilden: „heb je dan treurig kijkende oogen vragen wilden: „heb je dan zoo'n haast om mij te verlaten, kind?" Ik wendde mijn hoofd af, ik wilde niet in die dierbare, trouwe oogen zien, ik wil sterk zijn en niet zwak.
>
> Mijn hart brak bijna van wee, toen eens wij beiden tegenover elkaar stonden, vader mij in zijne armen sloot en met trillende stem vroeg: „Moet het dan zoo zijn? Kan het niet anders? Moeten dan allen zijn als jij? Kan het niet anders?" — Wat ging er niet bij mij om, toen wij zoo hart aan hart elkaar in de vochtige oogen keken.

op aarde geleden kan worden. Dat was kort vóór vaders ziekte. Later toen vader herstellende was, vroeg moeder me: „Och kind, toe, geef maar toe." „Ik kan niet," antwoordde ik met gesmoorde stem.

Sedert spreekt moeder er mij nooit meer over. Als vader maar toegeeft, dan zal mama ons haren zegen niet onthouden. Allen zijn ze lief en zacht voor ons, dat maakt ons den strijd juist zwaarder.

Leed — leed — leed — niets dan leed hebben wij over al die liefhebbende, trouwe harten gebracht!"

***

De heer A. J. N. Engelenberg, resident met verlof, die vol animo op zich genomen heeft in het gezellige zaaltje van het Museum ten bate van het Onderwijs te 's-Gravenhage des Zaterdagsavonds geregeld voordrachten over Indië te houden voor een beperkt publiek, hoofdzakelijk uit onderwijzers en onderwijzeressen bestaande, las verleden week daarbij eenige gedeelten voor uit dit zelfde boek. Zijn gehoor werd er zeer door geboeid en zal zeker niet nalaten de opgedane indrukken ook onder de leerlingen op de school te verspreiden.

Zoo moet het zijn. Ook wij roepen een ieder toe: Zegt het voort!

Indië in beeld.

De Algemeene Nederlandsche Wielrijdersbond, Toeristenbond voor Nederland, heeft de gelukkige gedachte gehad, den heer Wagenaar Reisiger, directeur van de N. V. Haarlemsche Photo- en Lithographische inrichting „De Tulp", bij zijn vertrek naar Nederlandsch-Indië op te dragen, ten behoeve van de leden van dien Bond, een prachtplaatwerk Indië in Beeld samen te stellen en in druk uit te geven.

Vergezeld en bijgestaan door den gouvernementsphotograaf, den heer Demmeni, hem welwillend door de Nederlandsch-Indische Regeering toegevoegd, heeft de heer Wagenaar Reisiger photographieën genomen van verschillende plaatsen, landschappen en natuurtafereelen op Java en Sumatra, die door een toerist bij voorkeur worden bezocht en bezichtigd, als van: Batavia, Buitenzorg, de bergtuin te Tji Bodas, Soekaboemi, Garoet, Djokjakarta, Sumatra's West- en Oostkust, den Tangkoeban Prahoe, den Papandajan, den Diëng en andere vulkanische streken, de Hindoe-monumenten op Java, de voornaamste bedrijven op kunstnijverheidsgebied en in de cultuurondernemingen, van bevolkingstafereelen, Minangkabausche woonhuizen met hunne kunstversieringen, enz. enz.

De naar deze photographieën samengestelde honderd lichtdrukken, groot 18 bij 28 cM., die door bijzondere helderheid en keurige afwerking uitmunten, zijn thans in het licht verschenen en geven een overzicht van de schoonste gedeelten van de trotsche en prachtige natuur van onze bezittingen in Oost-Indië en van het eenvoudige, poëtische leven van den Inlander in zijn lieflijke omgeving.

Wie, die het voorrecht heeft gehad voor korteren of langeren tijd in die gewesten te vertoeven, zal niet bij 't bezien dier platen met genoegen herdenken al het goede te midden van die gelukkige bevolking ondervonden en zij, die niet met eigen oogen de natuurweelde aldaar hebben mogen aanschouwen, zullen bij het zien der lichtdrukken allicht het verlangen in zich voelen opkomen persoonlijk met het land der zonne en van het eeuwige groen kennis te maken.

Het dagelijksch bestuur van de A. N. W. B., Toeristenbond voor Nederland, heeft met het uitgeven van dit plaatwerk met verklarenden tekst alzoo een goed werk verricht.

De geringe prijs van *f* 6 voor bondsleden en *f* 7.50 voor niet-bondsleden, waarvoor het beschikbaar wordt gesteld, kan niemand tegen de aanschaffing doen opzien.

En mogen velen zich dan gedrongen gevoelen naar Indië te trekken.

Wie daarbij leiding noodig heeft, zou zich kunnen wenden tot de toeristenbureaux van Lissone en Zoon en die van Brouwer en Biesta, welke reeds uitvoerige programma's hebben samengesteld en ongetwijfeld den reizigers de beste voorlichting zullen verschaffen.

Uit de O.-I. Mail.

De reis van den Gouverneur-Generaal. — De Java-Bode van 18 October j.l. meldt:

„Gouverneur-Generaal Idenburg heeft bij zijn tocht naar Soerabaja per slot van rekening toch nog een bonne presse.

Vooral te Soerabaja zag men zijn komst met koelheid, zelfs met onwelwillendheid tegemoet. Semarang hield zich vormelijker, maar ook dáár liet men doorschemeren, dat de welkomst, welke men bereidde, niet zoozeer den persoon van Gouverneur-Generaal Idenburg, als wel den landvoogd, vertegenwoordiger der Koningin, gold.

Maar de stemming is tijdens het bezoek geheel en al omgeslagen, en die veranderde stemming uit zich thans in de meest sympathieke appreciatie van de bedoelingen en ook van den persoon van den landvoogd. En Soerabaja, dat zich eerst het stugst had getoond, gaat thans bij den lof vooraan.

Een correspondent van het Bat. Nblad schrijft na den diepen indruk te hebben weergegeven, welke de landvoogdelijke oratie aan den Oedjoeng bij de feestelijkheid aan de havenwerken had gemaakt: „Het publiek vergat den man der steile orthodoxen... hier was alleen de Gouverneur-Generaal, wiens tegenwoordigheid bewijs was der regeeringsbelangstelling in datgene, wat Soerabaja groot maakt: handel en scheepvaart."

En de heer Van Geuns schrijft in de rubriek „De Week" van het Soer. Hblad:

„De algemeene indruk is geweest, dat de heer Idenburg, behalve groote belangstelling in de openbare zaak, grooten tact heeft getoond."

En verder:

„Ik sluit mij aan bij de velen, die thans ronduit verklaren, dat de heer Idenburg in het nieuwe licht hun als een geheel andere man voorkomt, dan de Idenburg die het pasarwezen wilde kerstenen. Met die velen erken ik, dat de komst van den Gouverneur-Generaal te Soerabaja een onverwacht succes is geweest; dat hij èn door zijn gloedvolle rede in den morgen van den gedenkwaardigen 6en October 1911, èn door zijn toewijding aan de openbare zaak, Soerabaja anders verlaat, dan hij er gekomen is."

Aan het slot zijner beschouwing schrijft de heer Van Geuns nog:

„Zelfs de vinnigste tegenstanders van den heer Idenburg hebben te erkennen, dat Soerabaja hem bij zijn gaan met een heel ander oog heeft aangezien dan bij zijn komen. Het waardeerde in hem zijn wijs ingrijpen in de verbroddelde havenquaestie, waardoor het prachtige plan geboren werd, dat thans wordt uitgevoerd; ook liet onze woonplaats als gastvrouw een hoffelijk welkom hooren. Maar bepaalde hartelijkheid kwam niet naar buiten.

Bij zijn heengaan echter was de openbare meening omgeslagen, zoo mag men getuigen; Soerabaja had de wrange herinnering aan het landvoogdelijk zelotisme teruggedrongen en zag in den heer Idenburg den man, die toch ook zijn goede hoedanigheden heeft en het wèl meent met deze koloniën en haar bevolking."

En wat Semarang betreft, laat De Locomotief zich in een afscheidswoord hooren:

„De Gouverneur-Generaal heeft heden onze stad verlaten. Van Semarang en ook van de wijze, waarop hij er werd ontvangen, neemt de landvoogd zeker de aangenaamste herinneringen mee. Telkens, waar de gelegenheid er aanleiding toe gaf, toonde hij zijn erkentelijkheid voor de hier genoten ontvangst, en als de heer Idenburg er van gewaagde in zijn toespraak tot den Raad en in de openlijke dankbetuiging tot den resident, dan ligt hierin inderdaad meer dan de inachtneming van de burgerlijke beleefdheid.

Ook Semarang behoudt van het bezoek een zeer aangenamen indruk. Men heeft den Gouverneur-Generaal eens leeren kennen buiten Staatsblad en Javasche Courant, buiten de norsche en koude sfeer der officieele schrifturen. Men is thans nader tot den landvoogd komen te staan en medeën tegenstanders hebben hem gewaardeerd als de bewindsman, die zijn taak met grooten ernst opvat en die door den eenvoud en de welwillendheid, waarmee hij ieder tegemoet treedt, voor zijn persoon vertrouwen wekt en sympathie.

Het bezoek van den Gouverneur-Generaal is ongetwijfeld ook van beteekenis voor de stad. Bleek reeds uit zijn toespraak in den Gemeenteraad, dat de landvoogd het gemeentelijk werk van Semarang wist te waardeeren, zijn door eigen aanschouwing en onderzoek verkregen indrukken zullen zeker de misverstanden, die omtrent het streven van Semarang's Raad naar buiten mochten zijn gewekt, hebben weggenomen. Dat kan voortreffelijke gevolgen hebben."

Boedi Oetomo. — Vier jaren geleden, toen Boedi Oetomo werd opgericht, ontstond hierover in Indië

rumoer. Op een openbare algemeene vergadering te Djokja gehouden, die geklonken had als eèn klok, waren redevoeringen uitgesproken door ontwikkelde Javanen van verschillende richting, die als uitingen van nieuw ontluikend leven onder de bevolking van dit eiland werden begroet, door dezen met vreugde, door anderen weder met zeker mistrouwen...

Enthousiasten zagen reeds in hun verbeelding Java dank zij den krachtigen, door de nieuwe vereeniging te geven impuls, zich in weinige jaren ontwikkelen tot een tweede Japan; kleinmoedigen zagen in hun verbeelding een Jong-Javaansche beweging ontstaan; met Jong-Javanen als Jong-Indiërs van Britsch-Indië ...werkende met bommen en revolvers, ondermijnend het gezag......

Heel Indië en ook de kringen in Nederland die zich met Indië bemoeien, waren een poos lang met Boedi Oetomo vervuld en van hetgeen er van komen zou.

Maar vrij gauw luwde de belangstelling. Op een tweede algemeene vergadering bleek, dat was afgezien van het werken met groote woorden en galmende volzinnen; de vereeniging, die op rustige wijze door de regeering werd begunstigd, en in wier bestuur verschillende regenten plaats kwamen te nemen, zou vooral trachten te werken in de afdeelingen, dan stil, economisch en intellectueel opheffend werk doen.

Van dien tijd af werd slechts zelden meer iets van haar vernomen. Veel publiciteit zoekt de bond tegenwoordig niet.

Thans is door de afdeelingen van den bond gerapporteerd, wat zij in het jaar 1910 hebben tot stand gebracht. De Locomotief neemt uit dat rapport het een en ander over, en zegt dan o.m.:

„Er zou heel wat te schrijven zijn over deze naïeve nomenclatuur van Javaansche idealen: van af het verkrijgen van een buffet, het desideratum, waarnaar in enkele afdeelingen wordt gestreefd tot de hier te Batavia door sommigen noodig geachte „hulp aan menschen, die hadji worden" toe!

Tegenover de droevige en eenigszins belachelijke resultaten in Magelang (hier schijnt men vooral op fuiven bedacht te zijn!), in Bodjonegoro, in Pati, zijn te stellen de een degelijk aanzien vertoonende, welke in Tjilatjap, Wonogiri, Soempioeh, Klaten en ten deele ook te Batavia werden bereikt.

De aandacht wordt geschonken aan zaken van economisch belang; het kunsthandwerk werd gesteund, het onderwijs bevorderd.

Wij betreuren het niet, dat de voorgangers van Boedi Oetomo niet telken jare in groot opgezette redevoeringen over hun beginsel uithalen. Het hier met een enkel woord besproken verslag van zijn afdeelingen geeft niet het beeld van een krachtig, geestdriftig volgehouden werkzaamheid, maar getuigt toch, althans in enkele dier afdeelingen, van eenig leven en initiatief. De vereeniging is nog jong en heeft nog door ondervinding te leeren. Werkende gelijk zij nu doet, kan zij ontegenzeggelijk nut stichten en de vooruitgang van den Javaan op redelijke wijze bevorderen.

Voor het hoofdbestuur en de leiders zal het echter zaak wezen de afdeelingen, waar het slap toegaat, eens onder handen te nemen."

De opstand in China. — In De Java-Bode van 17 October j.l. lezen wij:

„De meeningen onder de Chineezen alhier over wat thans in het Hemelsche rijk plaats grijpt, zijn verdeeld. Er zijn er, die de Mantsjoe-dynastie getrouw blijven, er zijn er, die hun sympathie aan de revolutionairen geschonken hebben en meer dan dat. Want van hier uit zijn reeds duizenden gulden naar de revolutionaire partij in China overgemaakt, alles tezamen zeker reeds meer dan *f* 50.000. Nu beteekent in zulk een strijd een halve ton gouds niet veel maar uit dat oogpunt is deze hulp ook minder belangrijk. Waar het op aankomt, is dat hier heel wat Chineezen worden gevonden, die voor het doel, dat de revolutionairen zich gesteld hebben, hun bijdrage offeren.

Dat de verdeeldheid onder de Chineezen hier aanleiding zal geven tot ongeregeldheden, behoeft men niet te vreezen, zij blijven slechts toeschouwers van den strijd, zelfs al steunen zij een der partijen met geld.

Maar dat de revolutie in China hier met groote belangstelling wordt gevolgd is zeker."

De bioscoop als volksopvoeder. — Nemesis schrijft in het tijdschrift Insulinde:

„Eene bioscoop-voorstelling kan zoowel in goeden als kwaden zin op het gemoed der toeschouwers werken. Het hangt er van af welke plaat eenen diepen indruk achterlaat. Goede als kwade indrukken worden in het gemoed opgenomen en opmerkelijk is, dat de kwade het langst bewaard blijven. De gevolgen dezer indrukken blijven niet uit en vooral de Inlanders brengen ze onmiddellijk in toepassing, zooals eene voorstelling van een inbraak, eene roovers geschiedenis, enz.

Wil de bioscoop in goeden zin werken, dan behooren alleen platen van opvoedende kracht afgedraaid te worden, terwijl andere, die eenen nadeeligen invloed kunnen uitoefenen geweerd dienen te worden. In de volksopvoeding begint de bioscoop, tegenwoordig naast de volksscholen en de volkslectuur, eene groote rol te spelen. Het ontvankelijk gemoed van kinderen, kan door de aanschouwing van beweegbare platen, die eene geschiedenis van menschen of dier voorstellen, sneller tot ontwikkeling geraken, dan door droge lectuur geïllustreerd met levenlooze platen. In Rusland bijv., is het volk nog dom en kinderlijk. Al de moeite die de regeering dáár zich gaf, om het volk middels volksscholen en volkslectuur tot een beter peil van ontwikkeling te brengen werd niet voldoende beloond, tot zij op de gedachte kwam om voor het volk gratis bioscoop voorstellingen te doen geven. Nà dien kon men de vooruitgang opmerkelijk waarnemen. Men kreeg daardoor bevredigende resultaten met geringe middelen en zonder veel moeite.

Naar dit gegeven voorbeeld, zou het m. i. niet kwaad zijn, indien men ook hier in Indië eens proeven in die richting ging nemen. Vooral nu in de laatste jaren de regeering zich veel moeite geeft om het volk uit den toestand van lethargie op te heffen, waarin het verkeert, kan men dergelijke middelen van hooge waarde achten.

Het ligt misschien niet op den weg der regeering om zich daar mee te bemoeien, en dan zouden de hier bestaande vereenigingen die hetzelfde doel beoogen, zooals Boedi Oetomo en Insulinde er hunne aandacht eens op kunnen laten vallen.

Aaneengesloten zouden beide vereenigingen in die richting nuttig werkzaam kunnen zijn.

Zouden zij bijv. niet een Naamlooze Venootschap kunnen oprichten onder eigen beheer, tegen uitgifte van aandeelen, die tegen eenen matigen prijs onder de leden geplaatst worden?

De voordeelen hiervan zouden zijn:

1e. Den leden en hun gezin, van beide vereenigingen aangename en nuttige avonden te bezorgen. Hierdoor leeren Javaan en Europeaan elkaar kennen, waardoor allicht vriendschapsbanden aangeknoopt worden. Het aangename zou met het nuttige verbonden worden. In de pauze zou men enkele voordrachten kunnen houden, enz.

2e. Het verkregen batig saldo zou gelijklijk onder de verbonden vereenigingen kunnen worden verdeeld ten bate hunner kas en ter ondersteuning van behoeftigen.

Als de aangesloten vereenigingen meer dan één bioscoop in dienst hebben, zouden zij aan werkeloozen een stuk brood kunnen verschaffen.

Ik hoop dat Boedi Oetomo en Insulinde, die voor het welzijn van het volk willen werken (het volk, zoowel de heirgeborenen, als andere ingezetenen) eens serieus over deze zaak willen denken.

Het is niet ondienstig beide vereenigingen te wijzen op den verderfelijken invloed die de meeste bioscopen door slechte keuze hunner platen uitoefenen op het kinderlijk gemoed van den Javaan. Zouden zij met vertoogen gedaan kunnen krijgen, dat de beheerders van bioscopen alleen die platen geven zullen, die geen nadeeligen invloed kunnen uitoefenen?"

De Freiburger Molukken-expeditie. — In het kort verslag van Amboina over Juli staat te lezen:

„De berichten omtrent de tweede Freiburger Molukken-expeditie luiden ook wederom zeer gunstig. In het Manselagebied ontdekten de leden een grot in het gebergte, waarin talrijke overblijfselen, van den prae-historischen mensch werden aangetroffen, een ontdekking, die voor de wetenschap van groote waarde zal blijken te zijn. Voorts werden de hoogste bergen van Ceram, n.l. Sofia, Tinaja, Sapolewa en Moerkele, beklommen. De hoogste berg van Ceram werd bevonden de Moerkele te zijn, met een hoogte van 2760 M. (Op de bekende schetskaart van het eiland Ceram van de topografische inrichting te Batavia van 1909 wordt voor dien berg opgegeven een hoogte van 1800 M.)"

WEST-INDIË.

SURINAME.

„Omstreeks drie uur hedenmiddag — aldus De West van 17 October — daagde het mailschip de Prins der Nederlanden op, de gouvernementsvlag in top. Stad en schepen ter reede hadden reeds de vlag uitgestoken op het vernemen van de kanonschoten, die de aankomst van het mailschip aan Braamspunt melden.

Het oorlogsschip Utrecht bracht den gouverneur (gepensionneerd schout bij nacht) het voorgeschreven saluut, wat eenige verwarring teweegbracht in de

stad. Men meende dat die schoten de landing over een uur aankondigden, en het volk stroomde naar den waterkant. Later werd bekend, dat de landing eerst den volgenden morgen zou geschieden. En men stroomde huiswaarts. Menig reeds aangetrokken galapakje werd weder uitgetrokken. Maar tegen vier uur verspreidde zich de nieuwe tijding, dat de gouverneur toch om vijf uur zou landen. Nieuwe trek naar den waterkant en eerherstel van het galapak.

Eindelijk was het historisch oogenblik van den intocht aangebroken. Gouverneur, gade en dochter, afgehaald door hoogwaardigheidsbekleeders, stapten van de mailboot in de sloep van het oorlogsschip. Op het dek van de Utrecht stond de kranige eerewacht, die het saluut bracht. De muziek aan boord speelde het Wilhelmus, waarop de gouverneur het hoofd ontblootte en opstond. Zijn Excellentie nam eerst weder plaats, toen de sloep de eerewacht gepasseerd was.

Een oogenblik later stapten baron van Asbeck en de zijnen aan de marinetrap aan wal, onder het gedonder van het geschut. De beide eerewachten brachten de voorgeschreven honneurs. Van geestdrift bij het publiek was niet veel te merken. Nagenoeg geen hoera geroep. In kalmen tred schreed de gouverneur het breed plein over, zoo nu en dan den steek lichtend. Men zou haast zeggen, een koele ontvangst. Duidelijk merkbaar was echter, dat de innemende verschijning van mevrouw Van Asbeck, die vriendelijk knikkend en wuivend voortschreed, een zeer aangenamen indruk maakte.

Op het gouvernement heette de wd. gouverneur den benoemden gouverneur welkom, waarna de voorstelling volgde van autoriteiten, ambtenaren, consuls, enz.

Een half uur later deed de gouverneur zijn intrede in de Koloniale Staten, om in handen van den voorzitter te stellen de akte van benoeming en het procesverbaal der eedsaflegging."

Baron Van Asbeck hield daarbij de volgende toespraak:

„Mijnheer de Voorzitter! Door het vertrouwen van het opperbestuur geroepen tot het hoogste ambt in deze kolonie, is het mij eene behoefte als mijn eerste wensch uit te spreken, dat het mij moge gelukken het vertrouwen te winnen van deze geachte vergadering en het volk door haar vertegenwoordigd.

Ingevolge het voorschrift van het regeeringsreglement heb ik de eer U, mijnheer de voorzitter, te overhandigen mijne acte van aanstelling en het procesverbaal mijner eedsaflegging.

Mijnheer de Voorzitter. Als een schoone zijde van mijn vroegere betrekking, die van zeeofficier, wordt veelal aangemerkt dat men veel ziet. Voor mij had zij echter nog eene andere bekoring. Zij leerde mij in veel belangstellen, en met belangstelling de gebeurtenissen volgen in de landen waar men de personen en toestanden leerde kennen.

Is dit in het algemeen waar, in het bijzonder geldt het voor de koloniën. Zoo volgde ik dan ook, na hier enkele malen te hebben vertoefd, met groote belangstelling de Surinaamsche berichten. Voornamelijk door die belangstelling gedragen ben ik naar hier gekomen om deze kolonie te besturen; niet alleen om haar te besturen, maar ook om haar te dienen; om mij geheel aan haar te geven.

Ik doe dit mijne heeren in de volle overtuiging dat Suriname een toekomst heeft. Die overtuiging put ik uit veel dat ik in den laatsten tijd zag en hoorde, niet het minst van de commissie die Suriname's economischen en financiëelen toestand bestudeerde.

Die toekomst eischt eensgezinde inspanning van alle krachten en misschien van sommigen het zwaarste wat van een mensch geëischt kan worden: Zelfverloochening.

Mijnheer de Voorzitter! Suriname heeft niet in zijne geschiedenis een man als Jan Pieterz. Coen. Maar menschen als Coen zijn van alle tijden, alle landen, alle luchtstreken. Wat hij ginds zeide, mogen wij hier toepassen. En dan is er een gezegde van hem dat mij in den laatsten tijd steeds voor den geest stond, en ik U ook in herinnering wil brengen: „Ziet wat goede courage vermag." En dat is het voornaamste wat ik hier hoop te vinden, bij hoog en bij laag, bij ambtenaar en particulier: goede courage, die grooter wordt bij elken tegenslag, die wast met elke moeilijkheid.

Wat mijn bestuur de kolonie brengen zal, is niet te zeggen; maar wel weet ik dat ik haar breng goeden wil en goede courage. En het zal mijn grootste voldoening zijn als over eenige jaren, van Suriname sprekende, gezegd kan worden: „Ziet, wat goede courage vermag."

Hiermede mijnheer de Voorzitter, verklaar ik het bestuur der kolonie Suriname te aanvaarden."

Daverend applaus! teekent De West hierbij aan en voegt er bij:

„Onder levendige belangstelling van het publiek keerde de gouverneur daarna naar het gouvernementshotel terug."

Het adres van antwoord dat door de Koloniale Staten den gouverneur zou worden aangeboden, was en kon moeilijk anders zijn dan een weerslag op de toespraak.

De West van 20 October schrijft:

„De rede waarmede Baron Van Asbeck het bestuur heeft aanvaard, geeft ons geen aanleiding tot bespreking.

Zijne Excellentie gaf eenige schoone gedachten ten beste over samenwerking, goeden wil en goede courage, doch gaf hoegenaamd geen houvast ten aanzien van zijn te volgen beleid. Afwachten is dus de boodschap.

De ontnuchterende soberheid van 's gouverneurs rede, heeft in zooverre hare lichtzijde, dat wij daarin misschien een voorteeken mogen zien, dat de heer Van Asbeck een man is, niet van woorden, maar van daden. Totdusverre is vaak veel gesproken en weinig gedaan. Zal het omgekeerde geschieden onder het bestuur van den heer Van Asbeck, dan is de ruil in het voordeel van de kolonie."

Suriname van 20 October wijdt aan de komst van den nieuwen Landvoogd deze beschouwingen:

„Met gespannen verwachting werd de aanvaardingsrede van den nieuwen landvoogd, den heer H. D. W. Baron van Asbeck, tegemoet gezien.

Geen wonder. Men hoopte in deze rede te vernemen tot welke resultaten het onderzoek der Suriname-Commissie ten bate der kolonie geleid heeft.

Door den nieuwen landvoogd werd echter geen programma ontvouwd. Zou misschien op de voorstellen der Suriname-Commissie nog geen definitieve beslissing gevolgd zijn, zoodat de heer v. Asbeck nog geen vast-omlijnd werkplan kon voorleggen, of moet gedacht worden aan een weloverwogen terughouding, welke niet door grootsche vooruitzichten de verwachtingen te veel wenscht op te schroeven?

Hoe dit ook zij, niet zonder teleurstelling is deze afwezigheid van mededeelingen, welke eenig licht over de financiëele en economische politiek der komende bestuursperiode zou vermogen te werpen, opgemerkt. Maar er is vertrouwen in het Moederland, dat zich steeds bereid getoond heeft de helpende hand toe te steken. Daarenboven geeft hoop de zinsnede betreffende onze kolonie in de rede waarmede de Staten-Generaal geopend werd:

„Maatregelen", luidde het, „worden beraamd tot verbetering van den financiëelen en economischen toestand van Suriname."

Doch ook de persoon van den nieuwen gouverneur boezemt vertrouwen en hoop in.

Geen politiek man, heeft hij in zijn vroegere loopbaan den roep van streng maar rechtvaardig te wezen, verworven. Beter kon het niet treffen.

Een politieke persoonlijkheid, een man die vooruit en achterwaarts en terzij moet zien, heeft de kolonie op dit oogenblik niet noodig, maar een man met een stevige hand, die niet wenscht te schipperen en die rekenen mag op den steun der hooge regeering om aan de kolonie te geven, wat hem voor haar noodig en gewenscht blijkt.

Gelukkig, dezen steun schijnt gouverneur Van Asbeck te bezitten.

Een streng man is noodig.

Een onloochenbaar feit, waarop onder aanvoering van bewijzen, bij herhaling gewezen is — is het dat vele der tegenslagen, door de kolonie in de laatste jaren ondervonden, en haar achterblijven, waar andere koloniën voorwaarts snellen, te wijten zijn aan afwezigheid van een juiste plichtsopvatting, aan personen-politiek, aan de zucht om autocraatje te spelen, kortom aan de omstandigheid dat door velen dergenen die geroepen zijn de belangen der kolonie te bevorderen, in de eerste plaats geluisterd wordt naar de leidstem van hunne gemoedsgesteldheid: gril of luim, sympathie of antipathie, of wat dies meer zij, en daarbij de belangen van den dienst, van het algemeen, worden achtergesteld.

Er is een stevige, strenge hand noodig om dààrin te grijpen, zonder aanzien des persoons.

Zelfverloochening, heeft de nieuwe landvoogd gevraagd. Hoe weinig blijkt zij hier. Integendeel, de cultus van den eigen persoon gaat boven alles. Ernst is meestal afwezig.

Rechtvaardigheid — wat is kostbaarder voor een volk dan dat? — Maar helaas, in onze kolonie is zij vaak zoek. De kleine, zwakke man wordt meedoogenloos opgeofferd. Onbeschermd is hij meestal.

Door den cordon van hooge en lage ambtenaren, maar vooral van hooge, die een gouverneur omringen, hem inlichten naar hunne wijze, hem de dingen toonen, zooals zij ze gezien wenschen te hebben, hem beïnvloeden met halve woorden, of schijnbaar argelooze opmerkingen en uitlatingen maar alles wel berekend, — door die cordon te dringen, en het hart en hoofd van den landvoogd te vinden, is moeilijk voor den zwakke. Verdachtmaking en

willekeur spelen hier nog een gewichtige rol.

Gouverneur Van Asbeck is een man van karakter. Voor strijd is hij niet beducht. Is het niet teekenend dat in de rede van Mr. Hofstede Crull bij de bestuursovergave het meest zijn aandacht had de passage waarin gewezen werd op de worsteling van de landvoogden hier?

En moed heeft hij, „goede courage van de eigenaardige soort, die grooter wordt bij elken tegenslag." Met vertrouwen gaan wij in zee met dezen schipper.

Wij heeten gouverneur van Asbeck van harte welkom en met Mr. Hofstede Crull spreken wij de hoop uit dat hij al zijn illusiën omtrent Suriname's toekomst moge verwezenlijkt zien.

Dat hij met zijn gezin een voorspoedigen tijd in ons midden moge beleven!"

***

In de vergadering van 19 October is door de Koloniale Staten met algemeene stemmen aangenomen eene verordening houdende bepalingen van politie, n.l. voorschriften tegen brandgevaar en op hygiënisch gebied.

Aan het eind der vergadering liet de heer F. Smith een protest hooren tegen de gewoonte der laatste jaren om allerlei belangrijke zaken te behandelen buiten de Staten om. Nu weer is door den minister een ontwerp betreffende de bacovenschuld, met voorbijgang der Staten, ingediend bij de Staten Generaal. Niet eens heeft men de beleefdheid gehad een exemplaar aan de Staten te sturen, zoodat die de indiening uit de nieuwsbladen lazen. Spr. hoopte dat de nieuwbenoemde gouverneur, die het vertrouwen der Staten wenscht te winnen, ook vertrouwen zal geven aan de Staten door geen zaken achter hun rug te behandelen.

***

Suriname van 10 October bespreekt voor de zooveelste maal „het drinkwatervraagstuk". De autoriteiten zullen goed doen van de beschouwingen nota te nemen.

***

Een stukje „Uit de Rechtzaal" in De West van 20 October moge dit weekoverzicht besluiten:

De vindingrijkheid van den mensch staat voor niets.

Een der leden van het melkgezelschap, dat men tegenwoordig wekelijks in de rechtzaal kan bewonderen, had weer iwat nieuws uitgevonden.

Zijn koe had den vorigen dag gado dede gegeten. Vandaar dat er zooveel water in de melk was gevonden! Men ziet, het is zoo eenvoudig mogelijk. De eenige die er niets van gelooft, is de rechter. Maar het moet gezegd, dat Zijn Edelachtbare een buitengewoon ongeloovige Thomas is. Want heeren melkverkoopers hebben zooveel mooie verklaringen uitgedacht, en de rechter stoort zich maar aan niets.

Vandaag probeert een der heeren overtreders — die al voor den tweeden keer terecht staat — het nog eens met een nieuwe uitvinding. Hij houdt een voordracht over de samenstelling van melk. Deze nuttige voedingstof bestaat — zoo doceert hij — uit water, boter en kaas. Het kan niet anders of men moet bij onderzoek water daarin vinden.

Na dit kranig pleidooi, uitmuntend door eenvoud en logica, had men algemeene vrijspraak mogen verwachten. De rechter blijft echter even ongevoelig voor de scheikundige wetenschap van dezen beklaagde, als voor de gado dede theorie van den vorigen. De overtreders worden weder allen gestraft.

Zoo zijn dus alle pogingen van het schitterend vernuft van heeren en dames van den melkhandel, om zich juridisch vrij te pleiten, treurig mislukt. Het eenige middel om niet in handen te vallen van den strafrechter schijnt dus werkelijk te zijn zich te onthouden van...... melkdoop.

De Inlandsche en Chineesche Pers.

Naar aanleiding van een opmerking in Het Kol. Weekblad van 14 Sept. j.l. waarbij de aandacht gevestigd werd op het voorkomende in De Indische Gids, Juli-aflevering, blz. 952, betreffende de uittreksels uit de Inlandsche en Chineesche pers, welke de heer Meyer in de N. Rott. Crt. zou leveren, maakt de hoofdredacteur van bovengenoemd tijdschrift zijn verontschuldiging en zegt: „Wij verzuimden tot ons leedwezen tevens de aandacht te vestigen op hetgeen Het Kol. Weekblad op dit gebied presteert. Wij meenden bovendien dat de heer M., ruimer met actueel materiaal toegerust, de taak op breeder wijze zou kunnen uitvoeren, en dat, hetgeen Het Kol. Weekblad leverde, meer incidenteele fragmenten uit die pers vormde. *) Zonder in eenige waardeering van de meerdere of mindere verdienste van de arbeiders op dit gebied te komen, zij beider werk hulde gebracht, want 't schijnt wel, dat daar meer geduld aan vast is, dan alleen het overwinnen der bezwaren vordert, die de vreemde taal in den weg legt. In de N. R. Ct. van 28 Sept. j.l. vindt men toch een oordeel overgenomen, door W. J. K. in De Java-Bode uitgesproken, over de Maleische bladen, die tegenwoordig als paddestoelen uit den grond verrijzen, en dan is de indruk hoe criant vervelend dikwerf — om niet te zeggen veelal — de Maleische lectuur is. Hetzij de redacteur is een Indo-Chinees of een heusche Maleier of Javaan, aan wien dan een ietsje van de Westersche beschaving is aangewaaid, voelbaar is hun gebrek, dat zij te weinig in anderen onderstellen, of — laten wij euphemistisch zijn en herzeggen dat de redacteuren, schrijvende voor een Inlandsch publiek daartoe gehouden zijn.

„Gerektheid en langstijligheid zijn daarvan het onvermijdelijk gevolg. In groote schotels worden die spijzen opgedischt. Bovendien kan deze te gast gaan aan droogheid, onnoozelheid en bêtise".

Toch is de vis comica den Javaan of Maleier niet vreemd, zegt W. J. K., en hij wijst op de Inlandsche comedievoorstellingen, waaruit blijkt, welk een open oog de Inlander vaak heeft voor misstanden en wanverhoudingen en hoe hij die behoorlijk belachelijk weet te maken. De toeschouwers vatten den humor zeer goed!

*) *Het Koloniaal Weekblad* ruilt met de voornaamste Maleische, Javaansche en Chineesch-Maleische bladen, een 30-tal, die geregeld de revue passeeren. (*Red.-Comm.*).

WAT DE INLANDER ZEGT.

Voorwaarden, waarop Inl. jongelieden in dienst kunnen treden bij den Post- en Telegraafdienst in Ned.-Indië.

Inlandsche jongelieden niet beneden den leeftijd van zestien jaar, die in het bezit zijn van een diploma van het klein-ambtenaars-examen of van een volgens het gevoelen van den Hoofdinspecteur, chef van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Ned.-Indië daarmede gelijk gesteld examen, kunnen als helper worden aangesteld op één der postkantoren in Ned.-Indië, ter plaatse, waar zij zulks wenschen en met de toezegging, dat zij niet tegen hun wensch zullen worden overgeplaatst. Het aanvangstractement is op *f* 25 per maand gesteld.

Zij, die voldaan hebben aan het toelatingsexamen eener Hooger Burgerschool, of van de Koningin Wilhelminaschool of wel zijn overgegaan van de eerste naar de tweede klasse van de Burgeravondschool te Soerabaja, genieten echter dadelijk *f* 30 per maand en een tractement van *f* 40 per maand wordt toegekend aan hen, die voldoen aan:

a. het overgangsexamen van de eerste naar de tweede klasse eener H. B. S.;
b. het overgangsexamen van de tweede naar de derde klasse der Burgeravondschool;
c. het overgangsexamen van de eerste naar de tweede klasse van den Cursus van Voortgezet en meer Uitgebreid Lager Onderwijs;
d. het eindexamen eerste afdeeling van de Opleidingsschool van Inlandsche Ambtenaren.

Deze bezoldigingen kunnen jaarlijks door den Hoofdinspecteur, chef van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, worden verhoogd met bedragen varieerende van *f* 2.50 tot *f* 200 per maand. Bovendien kan men verzoeken toegelaten te worden tot het volgen van den Post- en Telegraafcursus te Weltevreden ten einde te worden opgeleid tot Inlandsch klerk bij den Post- en Telegraafdienst. Verzoekschriften moeten worden ingediend aan den chef van den Postdienst, ter plaatse, waar men te werk gesteld wil worden, onder overlegging van de vereischte diploma's en het bewijs van goed gedrag. De candidaten die een titel hebben, moeten tevens eene verklaring overleggen van het hoofd van het Europeesch bestuur, waaruit blijkt, dat men tot het dragen van den titel gerechtigd is.

Tot den cursus voor Inlandsche klerken bij den Post- en Telegraafdienst worden toegelaten zij, die:

a. den leeftijd van zestien jaren hebben bereikt;
b. in het bezit zijn van een diploma van het klein-ambtenaarsexamen, of van een daarmede gelijkgesteld gesteld examen volgens het gevoelen van den Hoofdinspecteur van den dienst.

Het aanvangstractement is *f* 30 per maand voor hen, die aan deze eischen voldoen.

f 35 per maand wordt toegekend aan hen die voldaan hebben aan:

1. het toelatingsexamen eener H. B. S. of van de Koningin Wilhelminaschool;
2. het overgangsexamen van de eerste naar de tweede klasse der Burgeravondschool te Soerabaja;

f 45 per maand ontvangen zij die voldaan hebben aan:

1. het overgangsexamen van de eerste naar de tweede klasse eener H. B. S.

2. het overgangsexamen van de tweede naar de derde klasse der Burgeravondschool;
3. het overgangsexamen van de eerste naar de tweede klasse van den Cursus van Voortgezet en meer Uitgebreid Lager Onderwijs;
4. het eindexamen der Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzers, waar de Ned. taal wordt onderwezen;
5. het eindexamen eerste afdeeling van de Opleidingsschool voor Inlandsche Ambtenaren.

Deze bezoldigingen kunnen door den Hoofdinspecteur, chef van den Post-, Telegraaf en Telefoondienst jaarlijks worden verhoogd met *f* 2.50 per maand voor hen, die een traktement genieten van minder dan *f* 40 per maand en met *f* 5 's maands voor hen, die hooger bezoldiging ontvangen, gezamenlijk tot een bedrag van *f* 125 's maands.

De bezoldigingen gaan in met het tijdstip, dat men tot den seincursus is toegelaten en kunnen nog worden aangevuld met een toelage van *f* 5 tot *f* 15 per maand, naar gelang van de bekwaamheid, waarmede men de toestellen van Morse, Sounder enz. kan bedienen.

De transportkosten voor reizen (spoor 2de klasse en aan boord te bepalen door het hoofd van het gewest of door den afdeelingschef), komen voor rekening van den Lande.

Wijziging van art. 74 van het Reglement op de Strafvordering in Ned.-Indië.

Met ingang van 15 Augustus 1911, is, volgens mededeeling, voorkomende in de **Pemberita Betawi** van den 25sten dier maand, no. 195, eene der voor de ingezetenen van Ned.-Indië bezwarendste voorschriften der Indische rechtspraak opgeheven.

Volgens de bestaande regeling toch, was het aan rechter-commissaris in een strafzaak niet vergund, om het plaatselijk onderzoek eener strafzaak, buiten zijn ressort, aan een andere, plaatselijke autoriteit elders op te dragen.

Iemand dus, die afkomstig was uit Oost-Java en tengevolge van plaats gehad hebbende vergrijpen te Batavia in een strafzaak werd gewikkeld, moest volgens het voorschrift van artikel 74 op de strafverordening, persoonlijk naar de hoofdplaats van Indië opkomen.

Niet alleen gaf zulks last aan de vervolgden, aangezien met de reis derwaarts al spoedig een vijftal dagen waren gemoeid, doch bovendien werd belangrijke geldelijke schade aan belanghebbenden toegebracht wegens verlies aan arbeid. Het gevolg hiervan was, dat de vervolgden op het bepaalde tijdstip niet verschenen en dat een tweede beschikking van den rechter-commissaris moest volgen, waarbij de opgeroepene, ingeval van niet-verschijning, met den sterken Justitie-arm moest worden voorgebracht.

Thans zijn deze voorschriften zóódanig gewijzigd, dat in den vervolge het plaatselijk onderzoek in een strafzaak door den rechter-commissaris kan worden opgedragen aan een ambtenaar van het Binnenl. Bestuur.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Eene audiëntie bij de Keizerin-Weduwe van China (Kokbo-Loeng-Yoe) te Peking. Het schijnt, dat de tegenwoordige Keizerin-Weduwe van China, met name L o e n g-Y o e, het voorbeeld van de vorige Keizerin Weduwe, T s e-H s i wil navolgen en er prijs op stelt van tijd tot tijd de dames van de te Peking verblijf houdende vreemde gezanten in haar paleis te ontmoeten.

Ook onlangs heeft zulk een officiëele ontvangst, waarbij de jeugdige Keizer S u e n-T o e n g voor de eerste maal tegenwoordig was, plaats gehad, van welke audientie eene beschrijving is gegeven in de **Perniagaän** van 25 Augustus j.l. no. 190, en waaraan het navolgende is ontleend:

In groen gekleurde draagstoelen en begeleid door wachters van het paleis, werden de vreemde dames van hare woningen afgehaald en naar het verboden gedeelte van de stad gebracht, waarin het paleis van de Keizerin-Weduwe gelegen is. Vóór een der poorten stegen zij uit om in hofstoelen en daarmede de beroemde marmeren brug te zijn gepasseerd, het nieuwe paleis te bereiken, dat met muren is omgeven en als winterverblijf dienst doet.

Bij een vijver stapten de dames uit en werden toen geleid naar een ontvanggalerij alwaar Dr. W. W. Y e n, ambtenaar van het Waiwoepoe-college, tegenwoordig was.

Hij bracht de gasten op de hoogte van het gebruik dat de Keizerin-Weduwe, in tegenstelling met de Westersche gewoonten, tijdens de audientie niet met hare gasten in gesprek treedt, hetgeen voor hen, die de bedoeling hadden om het een en ander te zeggen, een groote teleurstelling is geweest.

Weldra vertoonden zich in de galerij twee Chineesche dames, die de honneurs overnamen. Zij waren mevrouw H o e, echtgenoote van den onder-voorzitter van het Waiwoepoe-college, met name Zijne Excellentie H o è-W e i-T e, en mevrouw Y e n, echtgenoote van D r. Y e n.

In het binnengedeelte van het paleis bevonden zich tal van Chineesche prinsessen in fraaie, kostbare toiletten, waaronder Prinses T s a i-T a o, wier echtgenoot destijds de Europeesche hoven had bezocht als lid der militaire commissie. Voorts waren aanwezig prinses T s a i-S o e n, wier echtgenoot de Europeesche hoven en Amerika had bezocht als lid der marine-commissie; hertogin T s a i-T s e, zuster van de Keizerin-Weduwe; prinses T s a i-C h e n, echtgenoote van den oudsten zoon van prins C h u n g *) en nog twee dochters van prins Chung, die gezamenlijk de gasten naar de Troonzaal geleidden.

Zooals bekend, zijn prins T s a i-T a o en prins T s a i-S o e n broeders van den tegenwoordigen Pr.-Regent.

In de Troonzaal stonden de prinsessen links en rechts van den troon, waarop Hare Majesteit was gezeten.

Deze troon is geplaatst op een verhevenheid van ongeveer zes voet boven den grond.

Z. M. de Keizer, S u e n-T o e n g, die thans den leeftijd van ruim 5½ jaar heeft bereikt, zat links op een verhevenheid, welke iets lager was dan die van de Keizerin, terwijl rechts van H.M. een kleine prinses, de dochter van den hertog T s a i-T s e, had plaats genomen. Vóór de Keizerin stond een tafeltje waarop een staf, versierd met schitterende edelgesteenten.

Het vertrek in geelen stijl gedecoreerd, was dien overeenkomstig gemeubileerd.

Langzaam naderden de gasten Hare Majesteit, en nadat zij driemaal de verschuldigde buigingen hadden gemaakt, stond de Keizerin-Weduwe op en legde de kleine prinses de hand van H.M. geleidelijk in die van hare gasten.

De jonge Keizer scheen blijkbaar genoegen te scheppen in deze plechtigheid en trachtte de bewegen beleefdheden der dames op zijne wijze terug te doen, hoewel Z. M. daartoe niet werd aangemoedigd.

Z. M. de Keizer zag er niet sterk, doch wel gezond uit. Voor zijn leeftijd is hij klein van gestalte. Op zijn hoofddeksel zag men een prachtige parel van zeer groote waarde, vermoedelijk erfstuk van de Keizerlijke familie.

*) Zie „Kol. Weekblad" van 28 September 1911, no. 39.

FEUILLETON.

Opschudding door een pestrat. *)

Uit een klein binnenplaatsje schrijft men aan De L o c o m o t i e f:

......Pijlsnel liep de notaris den tuin uit: een doode rat ligt in rottingsproces op den grond achter zijn woning. Heel het stedeke liep uit, in rep en roer gebracht: „Heb je 't gehoord? 'n Pestrat gevonden." De nieuw-benoemde assistent-resident nog niet ter plaatse, werden de maatregelen genomen door den controleur, die met den regent, patih, wedono en een heele drom oppassers — de commandant van de pradjoerits was er ook bij — zich op weg begaven naar de pestrat, pardon, naar het huis van den notaris, en deze, intusschen gevlucht naar den straatweg, staat in gespannen verwachting uit te kijken naar de mannen van de daad. Drukdoend-zenuwachtig grijpt hij den controleur bij den schouder: „God-bewaar-me, stel je voor, een doode rat... als 't maar geen......" „Kom", en daar gaan ze, voet voor voet den tuin in; vóór 't huis een onafzienbare menigte reikhalzende nieuwsgierigen, Chineezen, Arabieren en Inlanders: „orang-mati", wordt er geroepen. „Vermoord", „neen", zegt de een: „gantoong diri." Prosit.

De commandant van de pradjoerits zwaait zijn oud-model sabel, vóórop met den bleeken patih naast zich en den schelen wedono, met waterige oogen, voor zich uit duwend naar de plaats des onheils. „Daar hei-je-'m, pas-op", zegt de notaris; „voorzichtig", roept de beangste controleur, in zijn waardigheid van waarnemend assistent-resident, „ati-ati", schreeuwt de dikke regent, zweetdruppelend van agitatie. Daar lag 't beest. Brrr.... Op eerbiedigen afstand blijven ze staan. Eerst wordt een plek op den grond met carbol en sublimaat begoten, daarop wordt een stopflesch, laatst gebruikt om sigaren droog te bewaren, thans half gevuld met insectenpoeder, geplaatst en nu neemt 'n oppasser langzaam met twee lange stokken, besmeerd met teer, het cadavertje op en brengt 't voorzichtig over in de flesch. Ziezoo, de rat is veilig opgeborgen; de flesch wordt met een laag vaseline en naphta bedekt en

*) Overgenomen uit *Het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië.*

Van het schoeisel werd nog onhandig gebruik gemaakt. Het was van oud-model, zooals de grootwaardigheidsbekleeders nu nog droegen.

Nadat alle gasten voorbij gegaan waren, nam de Keizerin-Weduwe weder plaats op haren troon, en hadden de dames gelegenheid zich uit de Troonzaal terug te trekken en in één der andere vertrekken een Chineesch maal te gebruiken, waarbij de prinsessen tegenwoordig waren.

De meeste gasten hoopten nog dàar Hare Majesteit te zien, doch een nadere ontmoeting had niet meer plaats. Wel liet de Keizerin-Weduwe door een enneuch weten dat de vertrekken van het paleis voor de dames ter bezichtiging gereed waren, met de uitnoodiging ze in oogenschouw te nemen.

Het paleis is geheel gerestaureerd en bevat tal van fraaïgheden, die de bewondering der gasten opwekten.

Een der kamers van het paleis heeft een omwanding van glas en dient meer in het bijzonder voor eene particuliere audiëntie voor dames. Ook ontvangt de Keizerin-Weduwe in die kamer den jeugdigen Keizer, wanneer deze zijn verlangen te kennen geeft dat hij zijne pleegmoeder wenscht te zien.

Uit de paleizen te Peking zijn in het jaar 1900 door de gezamenlijke troepen van de Europeesche mogendheden vele waardevolle voorwerpen geroofd, doch niettemin is er nog veel schoons te zien in het paleis der Keizerin-Weduwe. Aldus besluit bovengenoemd blad.

Van Vreemde Koloniën.

De vreugde over de sluiting van het Agadir-incident wordt zeer getemperd, door de wijze waarop in Duitschland een partij, gesteund door het aftredend hoofd van het koloniaal departement van Lindequist en door den kroonprins zich uit. Spreken vele bezadigden alleen hun teleurstelling uit over de gevoerde staatkunde en over het verkregen resultaat, anderen komen tot verklaringen van zóó weinig vriendschappelijke gezindheid ten opzichte van Frankrijk en Engeland, dat hierin geen berusting, maar verzet is gelegen. Deze hebben steun gevonden of geput uit de wijze waarop de kroonprins bij de zitting van den Rijksdag openlijk getoond heeft geen instemming te kunnen- en zelfs ontstemming te willen betoonen over het gevoerde beleid. Zal hierdoor op de gesloten overeenkomst natuurlijk geen invloed meer kunnen worden uitgeoefend, en staat er ook een aanzienlijk deel van het Duitsche volk tegenover, toch heeft het verschijnsel een diepe, ernstige beteekenis. Had de vreedzame afloop van moeilijke onderhandelingen tusschen de oude tegenstanders van 40 jaren geleden, veel kunnen bijdragen tot het doen verflauwen van de revanche-idee, nu is dit spook in Duitschland zelf opgeroepen, nu gaan de krijgshaftige voorstanders van het sterke argument in den toekomstigen keizer zelf hun voorman zien, terwijl èn aan Frankrijk èn aan Engeland aanleiding is gegeven om meer dan ooit aandacht te schenken aan de gevaren opgesloten in de Duitsche koloniale politiek van de toekomst.

Het Agadir-incident is niet uit de wereld. 't Is met een flinke streep aangeteekend om niet vergeten te worden. Het zal een post blijven op de rekening, die vele Franschen en Duitschers nog meenen te vereffenen te hebben.

KONGO.

Wie een blik heeft geslagen op de nieuwe verdeeling van koloniaal gebied tusschen Kameroen en de Kongorivier, moet getroffen zijn door het voorkomen van drie magere verlengstukken aan het overigens massieve Duitsche gebied. Met één arm grijpt het om het Spaansch Afrik. bezit heen, tot aan de Mondabaai, zoo deze geheele kolonie omsluitend. Met twee andere reikt het, tot de Kongorivier en tot de Oebangoei, dwars door het Fransche gebied heen tot aan de Belgische Kongokolonie.

Daar reeds vooraf geruchten geloopen hadden, dat Duitschland, bij de besprekingen met Frankrijk, voor een verdere toekomst wenschen koesterden betreffende Belgisch Kongo, heeft men in België die grijparmen met eenige ongerustheid op de schetsen van het nieuwe gebied ontwaard. De Indépendance Belge vertolkt dit o.a. op deze wijze: het zou belangwekkend zijn de juiste beteekenis te kennen, die Duitschl. wenscht te geven aan de twee toegangen, die het halstarrig is blijven verlangen naar de Kongo-rivier en de Oebangoei. Die twee strooken geven den indruk strategische wegen te zijn, die Duitschland zich al vast wil open houden naar de Belgische kolonie, voor het geval dat, om welke reden ook, later eens een omwerking van de kaart van het Kongo-gebied aan de orde mocht komen.

Men heeft in de overeenkomst een rechtstreeksche bedreiging tegen Belgisch Kongo willen zien. Deze kan echter in geen geval betrekking hebben op een afstand van Frankrijk aan Duitschland van 't recht van eventueele voorrang op het Belgisch koloniaalgebied. Dat recht is aan Frankrijk alleen verleend onder bijzondere voorwaarden. Het kan niet worden overgedragen. Frankrijk kan er afstand van doen, maar het niet aan een ander overdoen.

De Indépendance besluit aldus: Wij hebben vertrouwen in onze machtige buren in Europa en in Afrika; maar niemand kan de politieke verhoudingen voorzien die zich morgen zullen opdoen en, zonder in pessimisme te vervallen, moeten wij toch constateeren, dat de stelling, die Duitschland nu verworven heeft in Midden-Afrika, de stelling van Belgisch Kongo moeilijker kan maken dan zij tot nu toe is geweest.

FRANSCHE KOLONIËN.

De Union Coloniale Française heeft een congres georganiseerd om de belangen van Oost-Afrika te behandelen. Het werd den 9en October, onder presidium van den minister van koloniën, Lebrun, en van den oud-minister E. Chaututemps geopend in de Ecole libre des sciences politiques, en kwam na een viertal dagen van gedachtenwisselen tot het formuleeren van een reeks wenschen, die te zamen als een staatkundig programma voor dat gebied beschouwd kunnen worden. De Fransche belangen betreffen daar thans Madagaskar met onderhoorigheden en de Kust van Somalis.

Aan de, tien kolommen van La Quinzaine Coloniale (25 Oct.) innemende, opsomming van vastgestelde wenschen, ontleenen wij hier de o. i. meest belangwekkende:

Onderwijs. Ontwikkeling en vermeerdering van het gewoon en het landbouwonderwijs, instelling van practische leergangen; verbetering van het toezicht van Fransche en Inlandsche inspecteurs; in de lagere scholen naast de Malgasche taal, ook de Fransche taal, om na te kunnen gaan welke leerlingen aanleg hebben om daarin verder te komen. In de scholen voor M. U. L. O. wordt Fransch hoofdtaal, naast het Malgaasch. In de écoles supérieures uitsluitend Fransch als voertaal.

Gezondheidsverzorging. Steun en medewerking van alle autoriteiten en ambtenaren om goede begrippen te doen doordringen en inleven. Belooningen aan Inl. hoofden, geneeskundigen en on-

verzegeld gaat ze in een gereedstaand blikken trommeltje, voorzien van ontsmettingsmiddelen. Touwen kruiselings gebonden over het deksel, waarop met groote letters: „Besmettelijk".

In triomf gaat 't nu naar buiten, waar de menigte 't uitgilde van de pret: „Lo, tida „orang", tapi „tikoos mati",...... Dom volk, om zóó te spotten met den ernst van het oogenblik. Ik zag het trommeltje staan aan het station ter verzending naar Soerabaja, en wij, Europeanen, waagden het niet er dichterbij te komen, maar de Inlanders gaven er niets om; een dame tilde voorzichtig de rokken op bij het passeeren van het gevaarlijke vrachtgoed, als gold 't een helsche machine.

Behouden komt 't te bestemder plaats in bevoegde handen, waar de inhoud, serieus onderzocht en geanalyseerd, een negatief resultaat opleverde, met de aanwijzing dat het doode ratje bloedende gaatjes in het lichaam vertoonde, vermoedelijk afkomstig van de beten eener kat.

Intusschen zaten ze op 't plaatsje in zak en asch; de notaris had zijn hebben en houden in den steek gelaten, en in afwachting van den uitslag van het onderzoek, veiligheidshalve zijn intrek in het hotel genomen, waar hij carbolzeep gebruikte bij het baden. De controleur reinigde zich met lysol, de commandant van de pradjoerits met teerzeep, de regent had zich laten inwrijven met paremanget, de patih en wedono vonden 't beter zich binnenshuids te ontsmetten en verlekkerden zich aan een flesch Pierre Chabanneau (drie sterretjes) terwijl de held van den dag, de oppasser, die het ratje tusschen twee stokken nam, nog geen uur later uit een pisangblad, met zijn ongewasschen tien geboden rijst en sajoor zat te smullen.

En toen het verblijdend bericht kwam, dat 't geen pestrat geweest was, ging er één zucht op van gerustheid. De notaris betaalde den hotelhouder leukgrijnzende zijn rekening en de rust in aller harten keerde terug, ieder vertoonde zich weder in innige voldaanheid van 't leven, in 't openbaar. Tegelijkertijd arriveerde de nieuwe assistent-resident, feestelijk ingehaald, met gamelan en muziek, verdrijvend al die gerimpelde gelaatstrekken van doorgestanen angst.

Historisch.

derwijzers, die op mooie resultaten kunnen wijzen. Verbetering van het drinkwater, verbreiding van het gebruik bij de Inlanders van klamboe en kinine.

Daar het zenden van Malg. studenten naar Frankrijk niet beantwoordt aan de verwachting en zeer veel kost, bevorderen van het volgen van den cursus voor Inlanders te Isoavinandriana. Verbetering van de opleiding der vroedvrouwen. Geen vermeerdering van Inlandsche hospitalen. Bestrijding (door aangegeven middelen) van de lepra.

Inlandsche- en plaatselijke arbeid. Instellen van een museum te Tananariva voor zaken van practisch belang (uitvoerig omschreven). Grondig onderzoek betreffende het gebruik van plantenvoortbrengselen, die geneeskracht hebben. Bevordering van inlandsche nijverheid en kunst. Herziening in zeer vrijgevigen geest van het bestaande douanen tarief. Bevordering der coöperatieve landbouw- en nijverheidsinstellingen, evenals van alle ondernemingen, die zich tot doel stellen de mijn-, bosch-, landbouw, de jacht en de rijkdommen uit de zee te putten op oordeelkundige wijze ten algemeene nutte te doen komen. Belooningen voor hen die boven anderen uitmunten.

Handel, nijverheid, vervoer over zee. Aanhouden van betrouwbare statistieken. Tegemoetkoming aan wie een industrie wil beginnen. Maatregelen tegen onverwachte verhooging van transportkosten ter zee. Bevoorrechting van den Franschen handel. Het instellen van een raadgevende vergadering van afgevaardigden der chambres consultatives, die éénmaal per jaar samenkomt.

Bank. Instelling van een bevoorrechte bank, die bankbiljetten kan uitgeven.

Land- en Boschbouw. Stelselmatige bestudeering van het geheele gebied. Uitbreiding van het aantal proefstations, bovendien een centraal station. Maatregelen tegen het stelselloos ontbosschen. Bevordering van den rijst-, suiker-, katoen- en caoutchouc-aanplant. Irrigatie, watervoorziening, herbossching, strijd tegen sprinkhanen- en wilde zwijnenplaag. Meer doeltreffende inrichting van het boschwezen. Aanleg of verbetering van gemeenschapsmiddelen. Bevordering van het voortbrengen van goede houtsoorten.

Mijnindustrie. Vermindering van de alluv. goud-belasting op 5 % instede van 7 %; de belasting van 10 % op het goud „extrait des filons” worde berekend naar de winsten en niet meer naar de bruto opbrengst, en verdere opheffing van bestaande belemmeringen. Instelling van een mijndirectie. Vervaardiging van een betrouwbare kaart. Invoer van machines e. d. g. vrij van belasting.

Vervoerwezen te land. Een uitvoerige omschrijving wordt gegeven van noodzakelijke aanvulling van het net der wegen, treinen, scheepsgelegenheden. Tamatave moet een haven krijgen.

Arbeidskrachten. Optreden tegen 't landloopen. 't Naleven van contracten voor werkgever en werknemer bevorderen. Aanmoediging van arbeid voor vrouwen en kinderen.

De stappen vroeger door de Fransche regeering gedaan om Inlandsche werkkrachten voor Madagaskar te krijgen door bemiddeling van de Engelsch-Indische-, Portugeesche-, Nederlandsche, Chineesche en Ethiopische regeeringen, moeten zoo spoedig mogelijk worden hervat. Madagaskar mag nooit een verbanningsoord voor Europeanen worden, daarentegen is het wel aan te bevelen veroordeelde Inlanders, ook van andere koloniën, hier voor publieke werken te gebruiken, en zelfs ter beschikking te stellen voor particuliere kolonisatie doeleinden.

***

De beteekenis van West-Australië voor Nederland en Ned. Oost-Indië.

De heer E. G. Semmens, honorary accredited agent for the Western Australian Government in Holland, vestigt in een artikel in de Zeepost de aandacht op de groote ontwikkeling van W.Australië in verband met handel en scheepvaart. Na een overzicht gegeven te hebben van de voornaamste producten, welke West-Australië voortbrengt, bespreekt de schrijver de vooruitzichten van den handel tusschen Nederl.-Indië en West-Australië. Het is een onomstootelijk feit, zegt schrijver, dat een wijd veld open ligt voor Java, Sumatra en Borneo.

Na alle producten opgenoemd te hebben door W.-Australië aan deze plaatsen te leveren, vervolgt schrijver:

De vraag kan nu gesteld worden: Wat kan van Holland en Ned.-Indië in West-Australië geïmporteerd worden en het antwoord is: kaas, chocolade, koffie, drogerijen, medicijnen, bananen, riet, fleschen, potten, glas, rijst, stroohoeden, Iringlas, kapok, phosphaten, kokosnoten, petroleum, machineolie, bloembollen, kruiden, jenever, stijfsel, molassen, tabak en sigaren en parafinewas. Kaas- en boterfabrieken kunnen door Hollanders opgericht worden en onder toezicht van Hollandsche deskundigen staan.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Aanteekeningen betreffende het eiland Samosir.

In het verslag van den topographischen dienst in Ned.-Indië, loopende over het jaar 1910, vindt men o.a. een artikel over het eiland Samosir (gelegen in het Toba-meer), waaraan we enkele bijzonderheden ontleenen, voor zooverre deze op de bevolking betrekking hebben.

Het eiland heeft een oppervlakte van ongeveer 530 K.M².; het is dor en onvruchtbaar, slechts aan de oevers treft men sawah en ladangbouw aan. De bevolking bedraagt ongeveer 45.000 personen, voor het grootste gedeelte gevestigd aan de oevers van het Toba-meer. Op sommige plaatsen is zij tot het Christendom overgegaan, maar overigens nog heidensch. „Het is opmerkelijk” — zegt de schrijver, G. A. P. van Steenvelt, Sergt.-Majoor bij de triangulatie-brigade — „dat daar, waar de leer der zendelingen doorgedrongen is, de Batakker niet zoo gewillig en behulpzaam is, als op die plaatsen, waar het Christendom nog niet gepredikt wordt.”

Het meerendeel der bevolking, zoowel mannen, vrouwen als kinderen, is vuil en lui. Slechts zeer zelden veranderen zij van kleedingstukken; eerst dan wanneer het kleedingstuk niet meer te dragen is, wordt het verwisseld. De kampongs en woonhuizen zijn verzamelplaatsen van allerhande onreinheden. De vrouwen werken over het algemeen meer dan de mannen en het is een gewoon verschijnsel als mannen en vrouwen bijv. te zamen naar den passar of naar hun ladang gaan, dat de vrouwen de vrachten dragen en de mannen de kleine kinderen of in het geheel niets.

De kleederdracht is zeer eenvoudig. De mannen dragen slechts een sarong en een baadje (het laatste echter niet altijd). Als hoofddeksel dragen ze een hoofddoek of een petje van gevlochten pandan bladeren; sommigen loopen geheel zonder hoofddeksel, aangezien hun dikke haargroei het hoofd reeds voldoende beschermt. De meer gegoede mannelijke bevolking draagt een baadje en broek; een sarong hebben ze altijd bij zich, die ze achteloos om hun schouders slaan en die hen ook tegen koude en guur weder beschermt. De vrouwen dragen slechts een enkele sarong, slechts weinigen een baadje. De kinderen loopen rond in Adam's costuum en worden vrijwel aan hun lot overgelaten.

Ernstige ziektegevallen komen zeer zelden voor. Oogziekte echter heerscht overal op het eiland, hetgeen denkelijk voornamelijk te wijten is aan de hevige winden die over het eiland waaien. Die oogziekte kan ook haar oorsprong hebben in het werken en loopen in de felle zon, want even buiten de kampongs komende, vindt men slechts op enkele plaatsen eenige schaduw.

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

Afl. 3 van deel 66 der Bijdragen van het Kon. Instituut opent met een belangrijke ethnographische bijdrage van controleur J. Kreemer over de Loeboes in Mandailing, een volksstam die in ontwikkeling, taal en voorkomen aanmerkelijk afwijkt van de omringende bevolking. Hoewel de Loeboe's thans allen (n.l. 925 personen, verdeeld over elf nederzettingen) in naam den Islam aanhangen, zoo ligt, heel hun godsdienstig, zedelijk en maatschappelijk leven nog besloten in de oude heidensche geestenvereering.

Prof. C. A. van Ophuysen schrijft vervolgens over „Het verhaal van „De visch en het eekhoorntje” en zijne verspreiding op Sumatra”. Deze vertelling, o.m. uit het Maleisch vertaald en gepubliceerd door W. Skeat in een werkje getiteld: „Fables and folktales from an Eastern forest” trok de aandacht van prof. van O., omdat zij ook op Sumatra groote bekendheid geniet, zij het dan ook met belangrijke en minder belangrijke verschillen in inkleeding en uitwerking. Om zijn lezers kennis te doen maken met de verschillende vormen, waarin dit verhaaltje zich voordoet, geeft prof. v. O. dan eenige teksten (Mandailingsche, Karo-Bataksche, Niassische, Minangkabausche en Lampoengsche), met vertaling.

Een derde bijdrage dezer aflevering handelt over eenige Atjehsche landschappen, n.l. Blang Pidië en Poelo Kajèë, behoorende tot de Kawaj XII, Koeala Lambeusoë, Bambi en III Moekoms Oenoëe, Arèe, V. Moekims Reubèe, XII Moekoms Pidië, IX. Moekims Keumangan, Beutong, Salang, eiland Simeuloeë. Het zijn Nota's van den Gouverneur van Atjeh, door het Departement van Koloniën ter publiceering afgestaan.

Tenslotte een opstel van Prof. Dr. H. Kern, getiteld: „Zang XVIII tot XXII van den Nagarakrtagama”.

Soerabaja's strijd om een haven.

Aldus de titel eener brochure van den heer M. v. Geuns (overgedrukt uit het Soerabajasch Handelsbl. van 30 Sept., en 2—5 Oct. 1911), waarin de schrijver de lange lijdensgeschiedenis nagaat van de Soerabajasche havenkwestie, die thans, na 37 jaren strijd ongeveer, eindelijk haar beslag heeft gekregen.

Den mannen die tot die gunstige oplossing het hunne hebben bijgedragen, brengt de schrijver zijn oprechte hulde. „En zeer in 't bijzonder ga onze eerbiedige dankbaarheid uit — zegt de heer v. G. — naar het illustre tweetal prof. dr. J. Kraus en G. J. de Jongh, die met het glanslicht der wetenschap de donkere wolken boven Soerabaja hebben doen afdrijven en onze havenstad een dienst hebben bewezen, zoo groot dat in haar annalen de namen dezer twee mannen onuitwischbaar zijn opgeteekend."

Goud in Suriname.

Van de hand van Dr. J. H. Verloop, geoloog en mijningenieur, is een werk verschenen (bij J. H. de Bussy, te Amsterdam), getiteld:

A brief outline of the Suriname gold industry. Geology, technique, hygiene. Descriptions of the gold placers and the prospects at the Guiana Gold Placer.

Het boek bevat behalve den tekst (waaraan hieronder een en ander wordt ontleend aan de hand van de N. R. Ct.), een aantal kaarten en platen, zoomede een uitvoerige, op het onderwerp betrekking hebbende, literatuuropgaaf.

De bijzonderheden in deze beschrijving van het Guiana Gold Placer vervat, zijn verkregen tijdens een verblijf van den schrijver in Suriname, van Aug. 1909—Juli 1910. Er zijn, zegt hij, reeds aanzienlijke bedragen besteed om goud in Guiana te winnen, maar er waren vele factoren, die verhinderd hebben het bedrijf tot bloei te brengen. De diepere oorzaken van de mislukking, zoowel van de pogingen der regeering als van particuliere ondernemers om het oeconomische peil van de goudindustrie te verhoogen, acht hij moeilijk in dit geschrift te bespreken. Intusschen zijn de oppervlakkige gegevens, welke gemakkelijker te verkrijgen zijn niet enkel hier beter uiteen te zetten, maar ook van grootere practische waarde voor het doel van deze schets, die geschreven is met het doel om de ontwikkeling van de Surinaamsche goudnijverheid te bevorderen. Als voornaamste oorzaak van den achteruitgang van de goudindustrie, zoowel in de hier beschreven concessie als van de geheele kolonie, is de achterlijke toestand op hygiënisch gebied, zoodat zij die uit geciviliseerde landen naar deze kolonie gaan in de veronderstelling dat zij zich er kunnen vestigen, zonder zich aan te passen aan de heerschende omstandigheden, dikwijls gedwongen zijn het land te verlaten met geschokte gezondheid of hun dood vinden. Zulks maakt het bijkans onmogelijk juiste inlichtingen te verkrijgen omtrent het binnenland van Suriname. Wat de hygiënische kwestie aangaat, deze is evenwel wat het Guiana Placer aangaat opgelost. Het z.g.n. arbeidsvraagstuk werd opgelost door het aanwenden van mechanische kracht.

Dat er hoeveelheden goud op de concessies van de Guiana Goud Placer Mij. aanwezig zijn, acht de heer Verloop buiten kijf, maar de wenschelijk goede wijze van werken heeft men tot nog toe niet gevonden. Naar het oordeel van den schrijver kan de moeilijkheid worden overwonnen door een combinatie van mijnwerkers en mechanische hulpmiddelen.

De schrijver gaat vervolgens in bijzonderheden de gesteldheid van den bodem en van de ertsen na, bespreekt de wijze waarop de goudertsen ontstaan en worden gewonnen en wijdt o.a. afzonderlijke hoofdstukken aan den hygiënischen toestand, en de technische leiding op het placer.

In zijn conclusie zegt hij o.a. dat de topographische kennis van het Guiana placer thans zoo ver gevorderd is, dat er voor de naaste toekomst niets te wenschen blijft, maar de exploratie is nog niet tot een hoogte gekomen, dat met eenige zekerheid gezegd kan worden of de waarde ervan van blijvenden aard zal zijn. Het meeste goud is gevonden in alluviale districten, evenals op andere Surinaamsche placers het geval is.

De goudertsen worden in al die districten in regelmatige deposits gevonden. De mislukking van de pogingen om goud te winnen door een mechanische werkwijze op groote schaal moet vooral worden toegeschreven aan niet geschikte machinerieën of anders aan onoordeelkundig beheer. Er zijn den schr. echter geen gevallen bekend, waarin de afwezigheid van exploiteerbare goudertsen een spoedige staking van de werkzaamheden hebben veroorzaakt. De mechanische exploitatie door middel van de baggermolen der maatschappij, moet, naar het oordeel van schrijver, worden voortgezet totdat er met winst goud uit de ertsen kan worden gehaald. Deze kwestie is tot dusver niet opgelost, maar de oplossing zal zeker worden gevonden. De hygiënische toestand op het placer is dermate verbeterd, dat er in dit opzicht niets meer te wenschen is. Onder die omstandigheden en door in werking stellen van machines is het thans mogelijk een geschoolde staf regelmatig aan 't werk te houden.

De visschen van den Indo-Australischen Archipel.

Bij E. J. Brill te Leiden is het eerste deel verschenen van een seriewerk over „The fishes of the Indo-Australian Archipelago". Dit eerste deel is samengesteld door Dr. Max Weber en Dr. L. F. de Beaufort en bevat een „Index of the ichthyological papers of P. Bleeker".

Een welverdiende hulde aan den man, die zoo heel veel heeft gedaan aan het onderzoek naar verschillende vischsoorten van de Indische zeeën!

Aan den tekst gaat het portret van Dr. Bleeker vooraf; het voorwoord bevat o.m. levensbijzonderheden van dien geleerde; daarop volgt een opgave van niet minder dan 500 ichthyologische bijdragen in verschillende periodieken, alle van de hand van Dr. B., terwijl een uitvoerig register op de wetenschappelijke benamingen der visschen het werk besluit.

De veestapel op Madoera.

Onder andere opstellen bevat de jongste aflevering der Veeartsenijkundige Bladen voor Ned.-Indië, ook een bijdrage van den heer W. Kerremans, getiteld: „De veestapel op Madoera".

Volgens den schrijver is het hoog tijd dat het gouvernement ingrijpende maatregelen neemt om den veestapel aldaar voor verder verval te behoeden. Jaarlijks worden van Madoera ongeveer 50.000 stuks vee uitgevoerd naar Java en is het, met dit getal voor oogen, begrijpelijk, dat bijv. in de afd. Bangkalan de veestapel elk jaar met circa 2.000 vermindert. Het ligt natuurlijk ook voor de hand, dat van het eiland de beste dieren worden uitgevoerd, zoodat het overblijvende vee van steeds minder kwaliteit wordt.

Verschillende maatregelen die tot verbetering kunnen leiden, doet de schrijver aan de hand, o.a. (behalve beperking van den uitvoer) veetentoonstellingen en stierenwedrennen (de vroegere kerapanfeesten).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 45: Mr. N. P. van den Berg, 1831—1911, door Mr. F. A. Jas. — Het djatiboschbedrijf op Java, door Ch. S. Lugt. — Rietbranden op Java, door Mr. J. W. Ramaer. — Vezelcongres te Soerabaja. Literatuurberichten (vervolg). — Fabrieksresultaten van een aantal Java-suikerfabrieken gedurende den oogst 1910, door H. C. Prinsen Geerligs. — Herziening der koelie-ordonnantie. — De begrooting van Ned.-Indië voor 1912. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. Enz.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Java bevat No. 25 de volgende artikelen: Nieuw bloed in Java's veestapel, door A. — De brand te Batavia (met afb.) — De opvoering van „Maryke van Scheveningen", door de muzieken tooneelver. „Braga" te Bandoeng (met afb.), door W. J. Giel. — Indische penkrassen (verv.) door Ofoei. Noerani. Uit het leven eener Sumatraansche, door W. K. van Daalen (vervolg).

* *
*

Ten slotte nog eenige titels:

Van 't oude Samarang en 't verjongde Semarang (Historisch-ethnographische schets), door A. H. Plas (slot). — Eigen Haard 11 November 1911.

Der Tabakbau in dem Vorstenlanden auf Java (Schluss), von Prof. Dr. H. Miehe. — Der Tropenpflanzer. Nov. 1911.

Onze intendance-verpleging in oorlogstijd, door I. G. Smit. — Orgaan Indische Krijgskundige Vereeniging. No. 35.

De executie van civiele vonnissen der residentiegerechten, door Mr. J. H. van Laer. — Het eigen strafstelsel der desa, door Mr. M. D. Jongeneel. — Naar aanleiding van art. 3 b. W. v. S., door Mr. P. Faber. — Recht in Ned.-Indië. Deel 96. Nos. 11 12.

De Indische begrooting voor 1912, door A. J. N. Engelenberg. — Orgaan der Vereeniging „Moederland en Koloniën". 1911. No. VI.

Het djatiboschbedrijf op Java, door Ch. S. Lugt.— De wildhoutbosschen uit een oogpunt van houtproductie, door H. J. Kerbert. — Indisch Genootschap. Vergadering van 17 October 1911.

Catalogus der Surinaamsche Koloniale Bibliotheek. Paramaribo, H. B. Heyde.

Oefeningen ter vertaling uit en in het Javaansch met Javaansch-Hollandsche woordenlijst, door T. J. Bezemer. Derde, verbeterde druk. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink. 2 deeltjes.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.
DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische Gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscour.

En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 18 October 1911;
De Locomotief t/m 17 October;
Het Soer. Handelsblad t/m idem;
De Sumatrapost t/m 19 October;
De Sumatrabode t/m 18 October;
Tjahaja Sumatra t/m idem;
De Indische Mercuur no. 46;
Weekblad voor Ned.-Indië no. 26;
Handelsberichten v/h Ministerie van Landbouw;
Kort Verslag vergaderingen 2de Kamer S.-G.;
De Banier nos. 40 en 41.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

In Het Koloniaal Weekblad van Donderdag 27 April 1911 no. 17, werd het adres opgenomen, hetwelk, onder dagteekening van 13 Maart tevoren, door het Dagelijksch Bestuur der vereeniging „Oost en West", aan Zijne Exc. den Minister van Koloniën werd gericht, met verzoek de behartiging van de belangen der Ned.-Ind. ambtenaren met verlof in Nederland zoo ver te willen doen uitstrekken, dat eene in te stellen commissie, die periodiek — bv. twee malen 's jaars — zitting houdt, reeds in den aanvang van de maand Mei 1911 haar eerste examen in het boekhouden zou kunnen afnemen van hen, die daarom vroegen.

Als antwoord op dit verzoek, werd ons, bij missive van 30 October 1911 no. 40, Afd. D., te kennen gegeven, dat, na raadpleging van de Indische Regeering, geen termen zijn gevonden, om hier te lande een commissie in te stellen tot het afnemen van een examen in het boekhouden van Oost-Indische ambtenaren met verlof.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17).

Voor de Ombilinmijnen ter Sumatra's Westkust wordt gevraagd een gediplomeerd **werktuigkundig-electro-technisch ingenieur**, met practische bedrijfservaring, om tot 1913 tijdelijk en daarna definitief werkzaam te zijn als chef voor het electrisch en machinaal bedrijf te Sawah Loento, op eene bezoldiging van *f* 400 's maands, met 6 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 100 's maands elk, alzoo tot een maximum van *f* 1000 's maands, benevens vrije woning, of, bij gemis daarvan, eene huishuurindemniteit van *f* 100 's maands.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene gratificatie voor uitrusting ad *f* 1500;

b. overtocht naar Batavia als gouvernementspassagier der 1ste klasse, casu quo ook voor het wettig gezin;

c. een voorloopig traktement van *f* 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederl.-Indië tot den dag waarop het activiteitstraktement, volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

De uit te zenden persoon zal zich schriftelijk moeten verbinden tot teruggave aan 's lands kas van de gelden, welke aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan, zoo wegens gratificatie voor uitrusting als wegens overtocht naar Nederl.-Indië, bijaldien hij binnen 5 jaren na zijne aankomst op Java, om andere redenen dan wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, uit 's Gouvernements dienst wordt ontslagen of indien hij niet binnen den hem aan te wijzen tijd naar Indië vertrekt.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 December 1911 bij een op zegel geschreven request bij het Departement van Koloniën aanmelden, onder overlegging van:

1. hunne bewijzen van bekwaamheid;
2. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonpl.;
3. een certificaat van voldoening aan de wet op de nationale militie, afgegeven door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie, en
4. hunne geboorteakte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden of de sollicitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden persoon wordt vóór zijn vertrek aan een geneeskundig onderzoek onderworpen, opdat blijke of hij physiek geschikt is voor den Indischen dienst.

(Nederl. Staatscourant van 29 en 30 October 1911, No. 254.)

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 13 Oct. 1911. No. 82.
Benoemingen, enz.
Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies H. Martens en de klerk Ch. E. F. Cordier de Croust.

Benoemd: tot controleur W. J. J. Veltman; tot alg. ontvanger 2e kl. Th. H. Swensen; tot idem 3e kl. A. Latuapon en L. A. Lapré; tot hulpprediker te Tara Tara J. G. de Haan; tot commies te Bandoeng H. M. Seelig.

Belast: met de waarneming der betrekking van magazijnmeester bij de Banka-tinwinning C. A. M. Croes.

Ontslagen: op verzoek eervol de wedono van Tjiawi Raden Kandoeroean Somawinata.

Benoemd: tot wedono van Tjiawi Raden Tanoenidjaja; van Tjisondari Raden Kandoeroean Soemawinata; van Losarang Mas Soerjadinagara; van Kandanghauer Raden Koesoema Soebada; van Bangadoewa Raden Joeda Nagara.

Geplaatst: te Salatiga de politieopziener F. C. Paulus; te Padang de id. W. A. Boekholt.

Benoemd: tot controleur in de res. Pekalongan J. H. Doeve; tot hulponderwijzeres te Wonosobo mej. J. U. G. Arndt; te Bandjarnegara mej. T. E. A. v. Bloemen Waanders.

Geplaatst: te Modjokerto de onderwijzer P. van Dam; te Temanggoeng de id. B. H. Stolte; te Garoet de id. A. de Graaf; te Probolinggo de idem B. J. Holthuis.

Benoemd: tot onderwijzer te Koeta-Radja H. van Maurik; te Modjokerto H. Steppe; te Malang J. H. M. van Mulken; te Pekalongan G. van Eenenaam; tot architect E. de Graaf.

Militair Departement.

Bevorderd: tot kapitein der inf. de 1e luit. J. E. Müller; tot kapitein der art. de 1e luit. C. A. Jorissen, A. T. H. Winter en M. A. Snoeck; tot 1en luit. de 2e luit. P. C. Hoolboom; tot magazijnmeester der 1e kl. J. L. J. van der Wal; tot luit.-kol.-intendant P. A. C. Balte; tot maj.-intend. J. H. van Ingen.

Uit de Javasche Courant van 17 Oct. 1911. No. 83.
Civiel Departement.

Verleend: 11 maanden verlof aan den civielen gezaghebber G. J. Hermans.

Ontheven: wegens ziekte, eervol van de waarneming der betrekking van chef der 4e afd. S.S. op Java F. B. H. Asselbergs.

Benoemd: tot referendaris bij het Dep. v. Landb. Nijverheid en Handel Ph. J. Ketner; tot bouwkundige H. J. Kuitert en C. van der Valk; tot commies te Klaten J. H. A. van Heeteren.

In dienst gesteld: als machinist bij de tinwinning op Banka J. C. van der Werf.

Benoemd: tot ambtenaar 3e kl. bij den dienst der in- en uitvoerrechten P. Doeksen, H. G. J. Coers en J. E. C. Snell; tot controleur in het gouvernement Sumatra's Westkust H. W. Stap; tot onderwijzeres te Tasikmalaja mej. W. M. J. Heyligers; te Semarang mej. Ch. R. C. van Witzenburg.

Werkzaam gesteld: als ontvanger te Pontianak J. W. L. Brocx; als verificateur te Batavia W. Ran.

Militair Departement.

Bevorderd: tot dir. off. van gezondh. 2e kl. P. J. Eldering, Dr. A. de Jong, F. J. Hagen en P. C. Costerman Boodt; tot off. van gezondh. 1e kl. P. Th. Justesen, F. D. Okken, K. Gjellerup en N. A. V. Sörensen; tot 1en luit.-kwartierm. C. G. Verwer.

Overgeplaatst: naar Bandoeng de maj.-intendant J. H. van Ingen; naar Atjeh de idem H. v. Mauritz.

Geplaatst: bij het 5e bat. de 2e luit. P. A. Boon.

Overgeplaatst: naar Pampanoea de 2e luit. F. W. L. Goslings; naar Ngawi de kapt. A. E. Schneider; naar Batavia de 1e luit. P. W. A. Meijer; naar Padang de kapt.-intendant L. Lingen; naar Bandoeng de kapt.-kwartiermeester J. F. Deibert.

Geplaatst: te Magalang de off. van gezondh. A. C. Th. Timon.

Overgeplaatst: naar Soemedang de off. van gez. H. D. F. Claus.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Ind. talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage, — Maleisch, Javaansch, Soendasch, Atjehsch. — gediplomeerd.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage, — Javaansch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wensch in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereeniging „Oost en West": f ....

NAAM: WOONPLAATS:

....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

INSCHRIJVINGSBILJET.

De Ondergeteekende wenscht Lid te worden van de Vereen. „OOST EN WEST" en zijne contributie te bepalen op

Handteekening: *Woonplaats:*

....

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat No. 56.**

Juffrouw, oud 39 j., Prot., reeds 5 jaar in Indië geweest, wenscht weer als kinderjuffrouw met familie derwaarts te gaan.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch Duitsch of Maleisch.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Eene jonge dame voor Gouvernante naar Indië; heeft L. en H. acte en acte Fransch.

Onmiddellijk beschikbaar twee Zeebaboes voor de reis naar Indië.

Een juffrouw, oud 33 j., P. G., wenscht als kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 3 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam; spreekt Maleisch.

Twee jonge dames voor vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Een geg. korporaal konstabel K. N. M. voor huisbewaarder, bureauknecht, geldinkasseeren, enz.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Twee Dames voor het geven van lessen aan spraakgebrekkigen.

Drie geg. O.-I. militairen voor oppasser of magazijnknecht.

Zes dames en één heer voor pianolessen.

Eene dame voor hygiënische ademgymnastiek.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee bekwame linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Eene jonge dame (diploma muziek, piano en zang), wenscht met eene familie naar Indie voor les geven aan kinderen en behulpzaam in het huishouden.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.